

PRACOWNIA INNOWACJI DYDAKTYCZNYCH I BADAŃ NAD EDUKACJĄ POLONISTYCZNĄ

Kierownik – prof. dr hab. Grażyna Tomaszewska

Członkowie:

Prof. UG dr hab. Dariusz Szczukowski

dr Maria Szoska

oraz uczestnicy zespołów badawczo-projektowych, w tym również doktoranci, nauczyciele i studenci

Główne zadania Pracowni realizowane są poprzez kolejne naukowe projekty badawcze związane z edukacją polonistyczną

I PROJEKT Instytutu Badań Edukacyjnych **2012-2015**: „Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej”, realizowany w ramach projektu „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego” współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III – Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.1 – Modernizacja systemu nadzoru i zarządzania w oświacie, Poddziałanie 3.1.1 – Tworzenie warunków do monitorowania ewaluacji i badań systemu oświaty

- **wygranie konkursu przez zespół merytoryczny IFP**, we współpracy z Przedsiębiorstwem Badań Społecznych w Sopocie, ogłoszonego przez IBE **na realizację projektu**, obejmującego region I: województwa pomorskie, warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, zachodniopomorskie, podlaskie.

Kierownik merytoryczny wygranego konkursu: G. Tomaszewska; członkowie zespołu badawczego: D. Szczukowski, B. Kapela-Bagińska i doktoranci: A. Adamiec, B. Brogowska, jak również współpracujący z zespołem nauczyciele ze szkół w regionie I, obejmującym północne województwa kraju

Zadania realizowane przez zespół merytoryczny:

- a) opracowanie niekonwencjonalnych testów do badania trzech głównych poziomów uczniowskich kompetencji w gimnazjum (znaczącą rolę odgrywały zadania otwarte): odbiorem informacji, analizą i interpretacją oraz tworzeniem, wraz z:
 - ostateczną korektą testów sprawdzających uczniowskie umiejętności
 - szkoleniem koderów i pomocą w trakcie oceny uczniowskich wypowiedzi w testach
 - analizą i interpretacją wyników testów
- b) ekspercka pomoc w tworzeniu ostatecznych wariantów innych narzędzi do badań ilościowych (ankiety dla ucznia, nauczyciela, bibliotekarza, rodzica)
- c) badanie dłuższej wypowiedzi ustnej poprzez wytworzone zadanie z kluczem holistycznym
- d) wytworzenie arkusza obserwacji lekcji, obserwacje lekcji i analiza oraz interpretacja wyników badań
- e) interpretacja wszystkich wyników z badania jakościowego (obserwacji lekcji, badań w ramach FGI, wywiadów z nauczycielami, uczniami, urzędnikami, dyrektorami

szkół)

- f) analiza i interpretacja wszystkich wyników badań w regionie I
- g) współpraca z IBE, jako koordynatorem prac badawczych we wszystkich 3 regionach oraz ośrodkami uniwersyteckimi zaangażowanymi w realizację projektu: UJ, KUL, UMCS, UO, UKW
- h) tworzenie kolejnych transzy (4 w ciągu każdego roku projektu, w każdej transzy po 30 narzędzi dydaktycznych) dziesięciu rodzajów narzędzi dydaktycznych przez zespół oraz współpracujących z zespołem nauczycieli, a także organizacja seminariów warsztatowych poświęconych tej problematyce
- i) raporty końcowe dotyczące całości badań: analiza i interpretacja wyników; rekomendacje do różnych instytucji i środowisk, będące efektem wniosków wynikających z badań jakościowych i ilościowych
- j) **4. 10. 2014 - Organizacja i prowadzenie** panelu dyskusyjnego „Jak wprowadzać sferę wartości i wartościowania na lekcjach polskiego?” na spotkaniu przedstawicieli MEN, IBE, PBS, UJ, KUL, UO, UŚ i środowisk nauczycielskich; w panelu wzięli udział przedstawiciele IBE, KUL, UJ, UŚ, UAM, UO
- k) konferencja w IBE dotycząca narzędzi dydaktycznych oraz wszystkich wyników badań: IBE, Warszawa, listopad 2015.

II PROJEKT: MARIA SZOSKA

W roku akademickim **2014/2015 dr Maria Szoska** wygrała konkurs na mentora w naukowym, o charakterze wdrożeniowym, projekcie badawczym **NARZĘDZIA W DZIAŁANIU**, w ramach projektu „Optymalizacja sposobu wykorzystywania narzędzi dydaktycznych IBE w pracy lekcyjnej – wdrożenia”, realizowanym na zlecenie Instytutu Badań Edukacyjnych.

Do obowiązków mentora należało m.in.:

- merytoryczny nadzór nad wdrożeniem projektu w sześciu województwach
- merytoryczny nadzór nad pracami wdrożeniowymi ponad osiemdziesięciu nauczycieli języka polskiego z sześciu województw w kraju oraz sześcioma osobami wspierającymi nauczycielskie działania;
- wsparcie koordynatorów przedmiotowych oraz podległych członków grupy w zakresie sposobów realizacji podstawy programowej, prowadzenia lekcji, wdrażania jednostek dydaktycznych;
- nadzorowanie sposobu prowadzenia warsztatów przez podległych mentorowi członków grupy wsparcia oraz szkolenie podległych członków grupy wsparcia;
- współautorstwo raportu końcowego.

III PROJEKT: GRAŻYNA TOMASZEWSKA, DARIUSZ SZCZUKOWSKI

PROJEKT MNiSW w ramach NARODOWEGO PROGRAMU ROZWOJU HUMANISTYKI (2016-2019) „PONOWOCZESNA DYDAKTYKA POLONISTYCZNA. TEORIA I PRAKTYKA nr 0183/NPRH4/H2a/83/2016

Kierownik projektu: Grażyna Tomaszewska
Główny wykonawca: Dariusz Szczukowski

Zespół badawczy: dr Maria Szoska, dr Beata Kapela-Bagińska, dr Laura Szczepaniak-Sobczyk, dr Anna Adamiec, dr Bogumiła Brogowska, dr Małgorzata Antusiewicz, mgr Paulina Osak, mgr Natalia Grzeszczuk, mgr Karolina Pol-Srubka, dr Iwona Łapińska, dr Brygida Maciejewska oraz testujący narzędzia elektroniczne studenci (por. *Adaptacje. Szkolne użycia ponowoczesnych (anty)teorii literatury*, wyd. UG, Gdańsk 2018)

Główne zadania:

1. Krytyczna analiza różnych koncepcji dydaktyki literatury, ze szczególnym uwzględnieniem roli interpretacji i doświadczenia lekturowego w praktyce szkolnej
2. Wypracowanie projektu metodyki, będącej splotem zdobyczy ponowoczesnej humanistyki, (wiedzy literaturoznawczej, teorii kulturowych) i metodycznej, uwzględniającej specyfikę doświadczenia lektury w praktyce szkolnej
3. Wypracowanie nowej formy tekstu interpretacyjnego, z uwzględnieniem możliwości jego przełożenia na praktykę szkolną
4. Wytworzenie 96 narzędzi dydaktycznych (scenariusze, wiązki zadań do tekstu), w których do każdego wybranego tekstu podstawowego (fragmentu) zastosowano trzy różne, alternatywne w stosunku do strukturalizmu (on zdominował szkołę), strategie interpretacyjne. Wybór tekstów (fragmentów) dotyczył:
 - a) literatury klasycznej lub uznawanej za „zużyta”, nieatrakcyjną w szkolnej lekturze (A. Mickiewicz, J. Słowacki, E. Orzeszkowa, B. Prus, H. Sienkiewicz, G. Zapolska)
 - b) poezji współczesnej, w tym poezji często banalizowanej w szkolnej lekturze (przykład W. Szymborskiej)
 - c) tekstów, poprzez które kształci się wykorzystanie świadomości językowej w interpretacji
 - d) filmu, jako materiału syntetyzującego kontakt z różnymi tekstami kultury, a w szkolnej praktyce najczęściej interpretacyjnie nieobecnego, występującego w funkcji „zamiennika” lekturowego
 - e) zastosowane strategie interpretacyjne i kategorie literaturoznawcze to m.in.: hermeneutyka, intertekstualność, narratologia, zwrot afektywny, dekonstrukcja, kognitywizm, językowy obraz świata, antropologia kulturowa, etyka czytania, psychoanaliza, , postkolonializm, nowy historyzm, antropologia widowisk, antropologia literatury, antropologia obrazu filmowego
5. Dwukrotne przetestowanie wytworzonych 96 narzędzi w 12 pomorskich szkołach: przez autora narzędzi i przez nauczyciela uczącego w testowanej szkole
6. Opracowanie materiału sprawdzającego na wybranej próbie efektywność i atrakcyjność wytworzonych narzędzi dydaktycznych w środowisku szkolnym
7. Stworzenie utworów elektronicznych, będących efektem testowania wybranych narzędzi e-learningowych w celu sprawdzenia ich atrakcyjności i efektywności w pogłębianiu umiejętności analityczno-interpretacyjnych

8. Publikacja 5 tomów monografii PONOWOCZESNA DYDAKTYKA POLONISTYCZNA. TEORIA I PRAKTYKA, pod red. G. B. Tomaszewskiej i D. Szczukowskiego, ukazującej efekty badań projektowych:

Tom I: Laura Szczepaniak-Sobczyk, *E-learning w edukacji humanistycznej*, Wyd. UG, Gdańsk 2016

Tom 2: *Adaptacje. Szkolne użycia ponowoczesnych (anty)teorii literatury*, red. G. B. Tomaszewska, D. Szczukowski, Wyd. UG, Gdańsk 2018

Tom 3: Maria Szoska, *Trudna obecność. Film w edukacji polonistycznej a interpretacja*, Wyd. UG, Gdańsk 2019

Tom 4: Grażyna B. Tomaszewska, *Praktyki czytania. Ponowoczesna interpretacja a szkoła*, Wyd. UG, Gdańsk 2019

Tom 5: Dariusz Szczukowski, *Praktykowanie lektury*, Wyd. UG, Gdańsk 2019

Serię PDP można pobrać na stronie: <https://wydawnictwo.ug.edu.pl/kategoria-produktu/serie-wydawnicze/p/ponowoczesna-dydaktyka-polonistyczna-teoria-i-praktyka/>

9. Redakcja numeru czasopisma „Jednak książki – ponowoczesne lekcje polskiego – rozpoznania i propozycje” (G. B. Tomaszewska, D. Szczukowski) 2018, nr 10.

<https://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/JednakKsiazki/issue/view/155>